Transparency International Sverige
Metoddokument 11 juni 2026

Externa rapporteringskanaler – hur funkar de i praktiken?

För fem år sedan fick Sverige en ny visselblåsarlag, lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden. Lagen syftar till göra det både enklare och säkrare för personer att visselblåsa om missförhållanden som uppstår i arbetsrelaterade sammanhang, och baseras på EU-direktivet (EU) 2019/1937 om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten. Som del av genomförandet av visselblåsarlagen ska 55 behöriga myndigheter erbjuda externa rapporteringskanaler i enlighet med förordning (2021:949). 49 av dessa kanaler skulle vara på plats 17 juni 2022, de resterande sex tillkom i en förordningsändring som trädde i kraft 10 juni 2025.

Under våren 2026 undersökte Transparency International Sverige (TI Sverige) hur de externa rapporteringskanalerna fungerar i praktiken. Syftet med undersökningen var att:

- få en samlad bild av hur de externa rapporteringskanaler har genomförts i praktiken,
- identifiera trender, utmaningar och goda exempel,
- belysa hur rapporteringskanalerna används och upplevs, och
- identifiera eventuella förbättringsområden.

TI Sveriges undersökning bestod dels av en enkät till de behöriga myndigheterna, dels en kartläggning över respektive rapporteringskanals webbplats.

Enkäten bestod av tre delar: (1) statistikfrågor över inkomna rapporter, (2) myndighetens insamling av jämförbar statistik, och (3) myndighetens uppföljning och utvärdering av kanalen. Det fanns även möjlighet att lämna övriga kommentarer. Enkäten skickades via e-post till alla 55 behöriga myndigheter. Efter fyra veckor skickades en påminnelse som följdes av en ytterligare påminnelse en vecka senare. Svarsfrekvensen var 84 procent. Ytterligare två myndigheter återkom men avstod från att svara. Se enkätfrågorna i **bilaga 1.**

Kartläggningen bestod av en systematisk genomgång av de externa kanalernas webbplatser utifrån ett antal kriterier. Dessa kriterier baserades i huvudsak på förordningen, eftersom utformningen av de externa kanalerna regleras där. Se kriterierna i **bilaga 2.**

Se även andra undersökningar av TI Sverige:

Visselblåsning i praktiken: Hur fungerar interna visselblåsarkanaler hos Sveriges myndigheter, regioner och kommuner?

Offentlighetsprincipen i praktiken: I vilken utsträckning lever offentliga organisationer i Sverige upp till offentlighetsprincipens krav på skyndsam hantering av begäran om allmän handling?

Bilaga 1 - enkätfrågor

Grundläggande data

1. Svaren avser följande myndighet
2. Kontaktperson för eventuella följdfrågor (namn, funktion, epost)
3. Länk till den externa kanalens webbplats

Inkomna rapporter

1. Hur många rapporter har ni tagit emot via den externa rapporteringskanalen sedan kanalen öppnade?
2. Beskriv kortfattat vilka typer av missförhållanden eller ämnesområden rapporterna rört?
3. Hur många av rapporterna bedömdes uppfylla kriterierna för ett visselblåsarärende enligt lagen?
4. Hur många rapporter har lett till åtgärder efter genomförd utredning?
5. Hur många rapporter har vidarebefordrats till annan myndighet för utredning?
6. Hur många rapporter har inkommit anonymt?

Statistik

Forskning visar att vissa grupper – till exempel kvinnor och minoriteter – kan möta särskilda hinder när de rapporterar missförhållanden (se exempelvis Kenny, K & Milan, T 2025). Genom att samla in generaliserbar statistik kan skillnader synliggöras och arbetet med att inkluderande rapporteringskanaler stärkas.

1. Samlar ni in följande uppgifter (i den mån den rapporterande personen väljer att lämna dem):
    a. Kön
    b. Ålder
    c. Etnicitet
    d. Sektor
    e. Vi samlar inte in några uppgifter
    f. Övrigt (fritt kommentarsfält)
2. Om ni inte samlar in sådan statistik, vad är skälet?

Uppföljning och kvalitetssäkring

1. Genomför ni regelbundna uppföljningar eller utvärderingar av hur rapporteringskanalen fungerar och upplevs av rapporterande personer?
    a. Ja
    b. Nej
    c. Annat (fritt kommentarsfält)
2. Beskriv kortfattat hur ni arbetar med uppföljning, eller varför ni i dagsläget inte genomför några uppföljningar eller utvärderingar?

Övrigt

3. Övriga kommentarer eller synpunkter kring arbetet med den externa rapporteringskanalen.

Bilaga 2 – kriterier för kartläggning av webbplats

Kanalens utformning

- Sätt att rapportera (muntligt, skriftligt, fysiskt möte)
- Hur kan man rapportera (brev, telefon, mejl, ect)
- Extern tjänst
- Information om vem som kan rapportera
- Information om återkoppling

Information som myndigheten ska lämna ut

- (Tydlig och lättillgänglig) info om vad man kan rapportera om
- (Tydlig och lättillgänglig) info om sekretess och behandling av personuppgifter
- (Tydlig och lättillgänglig) info om förutsättning för att omfattas av skyddet, förbud mot hindrande åtgärder och repressalier samt ansvarsfrihet
- (Tydlig och lättillgänglig) info om meddelarfrihet och anskaffarfrihet, samt om det är relevant, efterforskningsförbud och repressalieförbud
- Info om rådgivning och stöd som myndigheten kan ge till den som överväger att rapportera
- Uppgifter om andra aktörer som erbjuder rådgivning och stöd

Anonym rapportering

- Möjlighet till anonym rapportering

Övrig kommentar